

INFOTEHNOLOOGIA. SÕNASTIK
Osa 29: Intellektitehnika
Kõnetuvastus ja kõnesüntees

Information technology. Vocabulary
Part 29: Artificial intelligence
Speech recognition and synthesis

EESTI STANDARDI EESSÕNA

Käesolev Eesti standard sisaldab rahvusvahelise standardi ISO/IEC 2382-29:1999 "Information technology – Vocabulary – Part 29: Artificial intelligence – Speech recognition and synthesis" ekvivalentse tõlke inglise keelest eesti keelde, kusjuures alates peatükist 2 on toodud rööptekstina ka ingliskeelne tekst.

Standardi on tõlkinud Vello Hanson.

Eesti standardi kavandi on ette valmistanud terminitöörühm koosseisus:

- Arvi Tavast (töörühma juht)
- Ahto Kalja
- Rein Kull
- Ene Lindemann
- Peeter Normak
- Viljo Soo
- Mati Tiru
- Leo Võhandu

Standardi kavandi on heaks kiitnud infotehnoloogia standardimise tehniline komitee EVS/TK 4.

Käesoleva standardi väljaandmist on toetanud Eesti Informaatikakeskus.

Rahvusvaheline standard ISO/IEC 2382-29:1999 on kasutusele võetud Eesti standardina EVS-ISO/IEC 2382-29:2001, mis on kinnitatud Standardikeskuse käskkirjaga 15.06.2001 nr 69.

Registrisse kantud 15.06.2001 nr 143, projekti number 50813 standardite andmebaasis.

This standard consists of the equivalent Estonian translation of the English text of the International Standard ISO/IEC 2382-29:1999 "Information technology – Vocabulary – Part 29: Artificial intelligence – Speech recognition and synthesis".
The International Standard ISO/IEC 2382-29:1999 has the status of an Estonian national standard.

SISUKORD

EESSÕNA	IV
----------------------	----

SISSEJUHATUS	V
---------------------------	---

PEATÜKK 1: ÜLDIST	1
--------------------------------	---

1.1	Käsitlusala	1
1.2	Normatiivviited	1
1.3	Järgitud printsiibid ja reeglid	2
1.3.1	Artikli määratlus	2
1.3.2	Artikli ülesehitus	2
1.3.3	Artiklite liigitus	2
1.3.4	Terminite ja määratlussõnastuse valik	3
1.3.5	Mitmetähenduslikkus	3
1.3.6	Lühendid	3
1.3.7	Ümarsulgude kasutamine	3
1.3.8	Nurksulgude kasutamine	3
1.3.9	Kursiivkirjas terminite ja tärni kasutamine	4
1.3.10	Kirjaviis	4
1.3.11	Tähestikregistri ülesehitus	4

PEATÜKK 2: TERMINID JA MÄÄRATLUSED	5
---	---

29	Kõnetuvastus ja kõnesüntees	5
29.01	Üldmõisted	5
29.02	Kõnetuvastus	12
29.03	Kõnesüntees	17
Lisa A	(teatmelisa) Eesti terminite tähestikregister	22
Lisa B	(teatmelisa) Inglise terminite tähestikregister	27

EESSÕNA

ISO (Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon) ja IEC (Rahvusvaheline Elektrotehnikakomisjon) koos moodustavad tervikuna ülemaailmse standardimise süsteemi. ISO ja IEC rahvuslikud liikmesorganisatsioonid osalevad rahvusvaheliste standardite väljatöötamises tehniliste komiteede kaudu, mis on nendes organisatsioonides rajatud käsitlema tehnilise tegevuse eri valdkondi. ISO ja IEC tehnilised komiteed teevad koostööd mõlemale huvi pakkuvatel aladel. Selles töös osalevad käsikäes ISO ja IEC-ga muud rahvusvahelised riiklikud ja mitteriiklikud organisatsioonid.

Rahvusvahelised standardid kavandatakse vastavalt reeglitele, mis on esitatud ISO/IEC direktiivide 3. osas.

Infotehnoloogia valdkonnas on ISO ja IEC rajanud ühise tehnilise komitee ISO/IEC JTC 1. Ühises tehnilises komitees vastuvõetud rahvusvaheliste standardite kavandid saadetakse rahvuslikele organisatsioonidele heakskiitmiseks enne nende vastuvõtmist rahvusvaheliste standarditena. Kavandid kiidetakse heaks menetlusega, mis nõuab hääletamisel rahvuslikes organisatsioonides vähemalt 75 % poolthääli.

Rahvusvahelise standardi ISO/IEC 2382-29:1999 valmistas ette tehniline ühendkomitee ISO/IEC JTC 1 "Infotehnoloogia" alamkomitee SC1 "Sõnastik".

ISO/IEC 2382 tervikuna koosneb umbes 37 osast, üldpealkirjaga "Infotehnoloogia. Sõnastik".

SISSEJUHATUS

Infotehnoloogia tekitab arvukaid nii vaimse kui ka materiaalse loomuga rahvusvahelisi vahetusprotsesse. Sageli komplitseerib neid vahetusprotsesse ühe ja sama mõiste väljendamiseks eri valdkondades või keeltes kasutatavate terminite suur hulk või kasulike mõistete määratluste puudumine või ebatäpsus.

Vääritlemist vältimiseks ning selliste vahetusprotsesside hõlbustamiseks on oluline piiritleda mõisted, valida terminid sama mõiste väljendamiseks eri keeltes või eri maades ning kehtestada määratlused, mis annavad mitmesugustele terminitele eri keeltes rahuldavad vasted.

Algselt põhines ISO 2382 peamiselt terminikasutusel, mida võib leida Rahvusvahelise Infotöötluste Föderatsiooni ja Rahvusvahelise Arvutuskeskuse koostatud ja avaldatud *"Infotöötluste sõnastikus"* ning Ameerika Rahvusliku Standardiinstituudi (varem Ameerika Standardiühing) avaldatud *"Ameerika rahvuslikus infotöötluste sõnastikus"* ja selle eelmistes redaktsioonides. Arvestatud on ka infotehnoloogia alaseid teiste rahvusvaheliste organisatsioonide (nt Rahvusvahelise Sideliidu ja Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoni) avaldatud standardeid ja standardikavandeid ning rahvuslikke avaldatud standardeid ja standardikavandeid.

ISO/IEC 2382 siht on anda määratlusi, mis on ranged, lihtsad ja kõigile asjassepuutuvaile arusaadavad. Iga määratletud mõiste ulatus on valitud nii, et saadaks üldkasutuseks sobiv definitsioon. Mingi piiratud kasutuse juhtudel võib vajalik olla spetsiifilisem määratlus.

Üksikute osade sisemist kooskõla on küll võimalik säilitada, kuid lugejal tuleb silmas pidada, et keele dünaamika ning sõnastike standardimise ja hooldusega seotud probleemid võivad tekitada osade vahelisi dubleerimisi ja lahknevusi.

INFOTEHNOLOOGIA. SÕNASTIK

Osa 29: Intellektitehnika. Kõnetuvastus ja kõnesüntees

Information technology. Vocabulary

Part 29: Artificial intelligence. Speech recognition and synthesis

Tõlgendamise erimeelsuste korral on kehtiv ingliskeelne tekst	In case of interpretation disputes the English text applies
---	---

PEATÜKK 1: ÜLDIST

1.1 Käsitlusala

ISO/IEC 2382 see osa on mõeldud soodustama rahvusvahelist suhtlust infotehnoloogias. Ta esitab infotehnoloogia valdkonna jaoks oluliste valitud mõistete terminid ja määratlused kahes keeles ning määratleb artiklite vahelised seosed.

Teistesse keeltesse tõlkimise hõlbustamiseks on määratlused kavandatud nii, et võimalikult välistada ühele keelele omaseid iseärasusi.

ISO/IEC 2382 see osa määratleb intellektitehnika mõisteid, mis on seotud kõnetuvastuse ja kõnesünteesiga.

1.2 Normatiiviited

Alljärgnevad standardid sisaldavad sätteid, mis käesolevas tekstis sisalduvate viidete kaudu on ISO/IEC 2382 selle osa sätteid. Avaldamise ajal kehtisid osutatud redaktsioonid. Kõik standardid kuuluvad läbivaatamisele ning ISO/IEC 2382 sellel osal põhinevate lepete osapooled peaksid uurima võimalust rakendada allpool osutatud standardite uusimaid versioone. IEC ja ISO liikmed peavad registreid parajasti kehtivate rahvusvaheliste standardite kohta.

ISO/IEC 2382-1:1993, *Information technology – Vocabulary – Part 1: Fundamental terms**

ISO/IEC 2382-28:1995, *Information technology – Vocabulary – Part 28: Artificial intelligence – Basic concepts and expert systems**

* Välja antud eesti keeles.